

การจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาคร

Sustainable Development Administration of Environmental Quality Promotion of Municipalities in Samutsakorn Province

กัลยา งามพร้อมสกุล^{1*} และวิรัช วิรัชนิภาวรรณ²

Kanlaya Ngampromsakul^{1*} and Wiruch Wiruchnipawan²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาคร และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของเทศบาลนครในจังหวัดสมุทรสาคร การศึกษาในครั้งนี้เป็นการนำระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานโดยเน้นการวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลักและใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเสริมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ศึกษาได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลนคร 2 แห่งประกอบด้วย เทศบาลนครสมุทรสาครและเทศบาลนครอ้อมน้อย โดยกลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามในเขตพื้นที่เทศบาลนคร 2 แห่งดังกล่าวจำนวน 1,100 หน่วยตัวอย่าง ดำเนินการวิจัยระหว่างเดือนเมษายนถึงเดือนธันวาคม 2558 เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยใช้แบบสอบถามและได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนได้จำนวน 936 ชุด คิดเป็นร้อยละ 85.09 (ร้อยละ 43.82 จากเทศบาลนครสมุทรสาครและร้อยละ 41.27 เทศบาลนครอ้อมน้อย) สำหรับวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมานด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ในขณะที่การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 รายด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาเกี่ยวกับการจัดการที่สำคัญคือ เทศบาลดำเนินการเพื่อลดมลภาวะทางกลับไปในทิศทางที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมหรือประชาชน รวมทั้งขาดตัวแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้าน (1) เศรษฐกิจ (2) เทคโนโลยี (3) สังคมหรือคุณภาพชีวิต (4) ความสมดุล และ (5) เครือข่าย นอกจากนี้ การทดสอบทางสถิติที่ระดับการมีนัยสำคัญ 0.05 พบว่าการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนทั้ง 5 ด้าน ล้วนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ มนุษย์ (Man) การบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์ (Material) การให้บริการประชาชน (Market) การบริหารจัดการข่าวสารหรือข้อมูลข่าวสาร (Message) การ

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย จังหวัดปทุมธานี 12100

¹ Ph.D. Candidate, School of Public Administration, Eastern Asia University, Phatum Thani Province 12100, Thailand.

² รองศาสตราจารย์ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย จังหวัดปทุมธานี 12100

² Lecturer, Ph.D. Program in Public Administration, School of Public Administration, Eastern Asia University, Phatum Thani Province 12100, Thailand.

* Corresponding author, e-mail: kanlayanonglek@gmail.com

ประสานงานหรือการประนีประนอม (Mediation) และการวัดผลหรือการประเมินผลการปฏิบัติงาน (Measurement) ทั้งนี้ ผลการศึกษาเชิงคุณภาพยังสนับสนุนแนวคิดในการพัฒนาตัวแบบการบริหารจัดการของเทศบาลว่า ควรนำตัวแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน 5 ด้านไปประยุกต์ใช้เป็นตัวแบบการบริหารจัดการหรือเป็นกลุ่มตัวชี้วัดสำคัญสำหรับการปฏิบัติงานเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ : การจัดการอย่างยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เทศบาล จังหวัดสมุทรสาคร

Abstract

The main objectives of this study were to explore administrative problems and development guidelines of environment quality promotion of municipalities in Samutsakorn province and to examine the effects of sustainable administrative factors of environment quality promotion on the resources management effectiveness of municipalities. The research methodology was designed as mixed methods using quantitative approach as principal mean and supported by qualitative approach. This study was conducted from April to December 2015. The survey using questionnaire was a tool to collect the data from the 1,100 residents in two municipalities in Samutsakorn province. Of 963 usable questionnaires (representing a 85.09% response rate), 43.82% came from Samutsakorn city and 41.27% came from Oomnoy city. The data then were analyzed by using both descriptive and inferential statistic approaches; including mean, standard deviation; and multiple regression analysis. For qualitative approach, in-depth interview of 9 experts/key informants with semi-structured in-depth interview form was applied. The findings from the survey indicated that the major problem of administration was the municipalities' environmental operations of smell decrease inconsistently with social and people needs, as well as the municipalities' lacking of administrative model consisting of five dimensions: economy; technology; society or quality of life; balance; and network. Furthermore, the results indicated empirical evidence, at a .05 level of statistically significance, concerning the relationship between the five dimensions of sustainable administration and resources management effectiveness that consisted of man, materials, market, message, mediation, and measurement. Finally, the qualitative results also supported that the sustainable administrative model of environment quality promotion should be established and applied by the municipalities for environmental operating and for key performance indicators in order to have sustainable development in the future.

Keywords: Sustainable administration, Environment quality promotion, Municipality, Samutsakorn province

บทนำ

การจัดการสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพนับเป็นปัจจัยสำคัญมากประการหนึ่งของการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน เนื่องจากแนวทางการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาในอดีตได้มุ่งเน้นในเรื่องการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ โดยขาดการวางแผนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างรอบคอบ ส่งผลให้ประเทศไทยประสบปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและปัญหาภาวะมลพิษด้านต่างๆ ในระดับที่นาเป็นห่วง ทั้งนี้ปัญหาภาวะทางอากาศโดยเฉพาะมลภาวะทางกลิ่นจากโรงงานอุตสาหกรรมนับเป็นอีกปัญหาที่สำคัญทั่วโลกไม่เพียงเป็นปัญหาในประเทศไทยเท่านั้น (กรมควบคุมมลพิษ, 2558) ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะได้ออกกฎหมายและมาตรการมารองรับ รวมทั้งได้มีการจัดตั้งองค์กรด้านสิ่งแวดล้อมมาดูแล โดยเฉพาะตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 และต่อจากนั้นได้มีการปรับปรุงกฎหมาย มาตรการ และองค์กรด้านสิ่งแวดล้อมแล้วหลายครั้ง แต่สภาพปัญหาหลายประเภทยังคงอยู่ในภาวะวิกฤติ สภาพปัญหาเช่นที่กล่าวนี้ได้เกิดขึ้นกับหลายประเทศทั่วโลกเช่นกัน กระแสการพัฒนาในระดับโลกจึงมุ่งไปที่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

จังหวัดสมุทรสาครเป็นจังหวัดชายทะเล ตั้งอยู่ปากแม่น้ำท่าจีน และเป็นเมืองแห่งความสำคัญทางเศรษฐกิจที่มีศักยภาพทั้งด้านอุตสาหกรรม การประมง และการเกษตรกรรม นอกจากนี้ จังหวัดสมุทรสาครยังเป็นจังหวัด 1 ใน 10 ของประเทศที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อหัวสูงตลอดมา ในปี พ.ศ. 2555 จังหวัดสมุทรสาครมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross Provincial Product, GPP) เท่ากับ 319,401 ล้านบาท และมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว (GPP per capita) เท่ากับ 351,516 บาท นับเป็นอันดับที่ 8 ของประเทศ (สำนักงานจังหวัดสมุทรสาคร, 2557)

จังหวัดสมุทรสาครนับเป็นจังหวัดที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วมาก เนื่องจากเป็นจังหวัดที่รองรับความเจริญและการขยายตัวจากกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคอุตสาหกรรมและชุมชน มีอัตราการขยายตัวในระดับที่สูงมาก มีการอพยพย้ายถิ่นของประชากรจากจังหวัดต่างๆ เข้ามาประกอบอาชีพเป็นจำนวนมาก ทำให้มีศักยภาพเอื้อต่อการประกอบธุรกิจอุตสาหกรรม เนื่องจากอยู่ในเขตปริมณฑลของจังหวัดกรุงเทพมหานคร มีการคมนาคมขนส่ง

ที่สะดวกและรวดเร็ว ประกอบกับมีโครงสร้างพื้นฐานและปัจจัยการผลิตที่เหมาะสมต่อการลงทุน จึงมีผู้ประกอบการด้านธุรกิจอุตสาหกรรมให้ความสนใจมาลงทุนตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในเขตจังหวัดสมุทรสาครเป็นจำนวนมาก ในปี พ.ศ. 2557 มีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 5,585 แห่ง เป็นเงินลงทุน 708,176 ล้านบาท และมีการจ้างแรงงาน 405,756 คน (สำนักงานจังหวัดสมุทรสาคร, 2557) ปรากฏการณ์ดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาด้านมลภาวะต่างๆ และทวีความรุนแรงขึ้นจนเกือบถึงขั้นวิกฤติปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ (สถาบันที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในราชการ (สปร.), 2555) เช่น อาทิ ปัญหาทางอากาศ มลภาวะทางอากาศ ปัญหาขยะมูลฝอย โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาปัญหากลิ่นเหม็นในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสมุทรสาครอันเนื่องมาจากกระบวนการผลิตของโรงงานปลาป่นและโรงงานผลิตภัณฑ์อาหารสัตว์ ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนโดยรวม

เทศบาลเป็นการปกครองท้องถิ่นที่มีความสำคัญอย่างมาก รวมทั้งเป็นสถานที่ฝึกหัดการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยและการกระจายอำนาจให้แก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หมวด 2 การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ มาตรา 16 ได้กำหนดให้เทศบาลมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองที่สำคัญ ตัวอย่างเช่น การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฯลฯ จะเห็นว่าอำนาจหน้าที่ดังกล่าวนี้ยังครอบคลุมไปถึงการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

ดังนั้น การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาครส่วนหนึ่งจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง การศึกษาในครั้งนี้จึงเป็นมุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการของเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาครเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการดำเนินงาน

งานการบริหารจัดการของหน่วยงาน อันได้แก่ เทศบาล ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐในระดับท้องถิ่น ในสังกัดของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โดยเฉพาะปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในเรื่องการลดมลภาวะทางกลิ่น กล่าวคือ ปัจจุบันเทศบาลมีการจัดการหรือดำเนินการเพื่อลดมลภาวะทางกลิ่นไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ซึ่งหากเทศบาลไม่ดำเนินการเพื่อลดมลภาวะทางกลิ่นให้มีประสิทธิภาพแล้ว ย่อมเกิดผลเสียต่อหน่วยงาน และต่อสังคมและประชาชนหลายประการ ตัวอย่างเช่น การที่เทศบาลมีการจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเรื่องการลดมลภาวะทางกลิ่นไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ไม่ได้มาตรฐาน และไม่ใช่ว่าสภากลางยอมส่งให้ไม่ได้รับการยอมรับจากประชาชน หรือ ผลเสียต่อประชาชน โดยทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนรำคาญ ทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งสุขภาพทางร่างกายและจิตใจลดลง ทำให้สภาพสิ่งแวดล้อมเสื่อมสลาย เกิดมลพิษทางอากาศ และเกิดแหล่งเพาะเชื้อโรคเพิ่มขึ้น หรือทำให้สภาพพื้นที่ของเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาครถูกกล่าวขานในด้านลบว่าเป็นพื้นที่ที่มีคุณภาพสิ่งแวดล้อมไม่ได้มาตรฐาน เป็นต้น

ด้วยเหตุผลที่แสดงถึงความเป็นมา ความสำคัญและความจำเป็น อำนาจหน้าที่ ปัญหาการวิจัย ความสำคัญ ของปัญหาการวิจัย ตลอดจนตัวอย่างปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเทศบาลข้างต้น จึงทำให้การศึกษาปัญหาและแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมต่อการจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนมาปรับประยุกต์ใช้จึงเป็นเรื่องที่จำเป็น ทั้งนี้ ผลการศึกษาที่ได้รับจะเป็นประโยชน์ทั้งในทางวิชาการและทางปฏิบัติต่อหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชนทั่วไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาครตามแนวคิดการบริหารจัดการแบบยั่งยืน
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเทศบาลใน

จังหวัดสมุทรสาครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนกับการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการของเทศบาลนครในจังหวัดสมุทรสาคร

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ประเทศไทยประสบปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมในทุกประเภท อันเป็นผลมาจากการพัฒนาที่เน้นด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญ ถึงแม้ว่าแนวทางการพัฒนาจะเริ่มให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรมากขึ้นตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) เป็นต้นมา แต่ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมยังคงอยู่ และในบางประเภทกลับอยู่ในภาวะที่วิกฤติมากขึ้น เนื่องจากปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นและสะสมมานาน แต่วิธีการจัดการหรือแก้ไขปัญหาไม่สามารถดำเนินการได้ทันกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น (จันทนา อินทปัญญา, 2548) แม้ว่า รัฐบาลจะได้ออกกฎหมายและมาตรการมารองรับ รวมทั้งได้มีการจัดตั้งองค์กรด้านสิ่งแวดล้อมมาดูแล โดยเฉพาะพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2537) และต่อมาได้มีการปรับปรุงกฎหมาย มาตรการ และองค์กรด้านสิ่งแวดล้อมอีกหลายครั้ง แต่สภาพปัญหาหลายประเภทยังคงอยู่ เนื่องด้วยลักษณะงาน การแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมจำเป็นต้องใช้เวลา และมีความต่อเนื่องในการดำเนินงานจึงจะสัมฤทธิ์ผล

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2540) จึงได้กำหนดเป็นนโยบายและแนวทางการส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมระยะยาว 20 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2540 - 2559 ซึ่งนอกจากจะได้คำนึงถึงความสำคัญเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและความจำเป็นในการฟื้นฟู ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นพื้นฐานดังกล่าวแล้ว ยังได้คำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญอย่างอื่นที่จะมีบทบาทเกี่ยวข้องเป็นตัวแปรในช่วงดังกล่าว อาทิ จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น เทคโนโลยี บทบาทของภาคเอกชน ตลอดจนบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทุกๆระดับ ซึ่งจะมีส่วนในการบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ การส่งเสริมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการเฝ้าระวังและการ

สร้างจิตสำนึกของชุมชน

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดบทบัญญัติในด้านสิ่งแวดล้อม 6 ประการ ที่ช่วยเสริมสร้างบทบาทของประชาชนในการรักษาสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน (โสภารัตน์ จารุสมบัติ, 2547) อันประกอบด้วย สิทธิของชุมชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิทธิของบุคคลในการมีชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี สิทธิของประชาชนในการได้รับข้อมูลข่าวสาร สิทธิที่จะได้รับข้อมูลข่าวสารก่อนการอนุญาตหรือดำเนินโครงการหรือ กิจกรรมที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หน้าที่ของรัฐในการสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองท้องถิ่นในการจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งนี้การที่รัฐธรรมนูญส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ทางด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้นนั้น เป็นพัฒนาการส่วนหนึ่งที่สอดคล้องกับแนวโน้มในปัจจุบันที่มีกระแสเรียกร้องให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นอิสระมากขึ้น

แนวคิดที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ยั่งยืน

แนวคิดเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนมีความเป็นมาเกี่ยวข้องกับอนุวัตแผนปฏิบัติการ 21 (Agenda 21) และการพัฒนาที่ยั่งยืน และเกี่ยวข้องกับการประชุมระดับโลก 4 ครั้งในระหว่างปี พ.ศ. 2515-2546 (กรมการค้าภายใน, 2558) โดยการประชุมครั้งสำคัญได้แก่ การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาในปี พ.ศ. 2535 ที่กรุงริโอเดอ จาเนโร สหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล ซึ่งผลจากการประชุมครั้งนี้ ประเทศไทยและประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติ รวม 178 ประเทศได้ร่วมลงนามรับรองปฏิญญาว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (Rio Declaration on Environment and Development) และแผนปฏิบัติการ 21 (Agenda 21) ซึ่งเป็นแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของโลก โดยครอบคลุมการพัฒนาที่สมดุลทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วยด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และกำหนดรายละเอียดของแผนออกเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 มิติทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ ส่วนที่ 2 การอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากร ส่วนที่ 3 การส่งเสริมบทบาทของกลุ่มต่างๆ ที่สำคัญ และส่วนที่ 4 วิธีการ

ในการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

คณะกรรมการธิการโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (World Commission on Environment and Development) (1987) กล่าวถึง แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนว่า เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่กับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และการแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชน พร้อมกับการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ให้เพิ่มขึ้น โดยที่แนวความคิดของการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่ใช้กันโดยทั่วไปจะเน้นการพัฒนาที่ให้คนรุ่นปัจจุบันได้รับสิ่งที่ต้องการ โดยไม่ทำให้ความสามารถของคนรุ่นลูกหลานในการได้รับสิ่งที่ต้องการลดลง ซึ่งหมายความรวมถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของคนในรุ่นปัจจุบันต้องไม่ทำให้ความสามารถในการได้รับทรัพยากรของคนรุ่นต่อไปลดลง จึงเป็นการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนด้วย

ราชบัณฑิตยสถาน (2546) ได้กล่าวถึงความหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืนว่าประกอบด้วยแนวคิด อย่างน้อย 3 ประการ คือ (1) ความต้องการของมนุษย์ โดยการพัฒนาอย่างยั่งยืนคำนึงถึงแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ ซึ่งอาจเป็นความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีวิต และความต้องการที่จะมีมาตรฐานที่ดีกว่าเดิม (2) ชิดจำกัดของสิ่งแวดล้อม เนื่องจากระบบสภาพแวดล้อมมีขีดจำกัดในการให้ทรัพยากรและมีขีดจำกัดในการรองรับของเสีย และ (3) ความยุติธรรมในสังคมทั้งระหว่างชนรุ่นเดียวกันกับชนรุ่นต่อ ๆ ไป ทั้งนี้ความยั่งยืนนั้นไม่อาจมั่นคงอยู่ได้ หากปราศจากนโยบายการพัฒนาที่คำนึงถึงปัจจัยทางสังคมและทางวัฒนธรรมเข้ามาพิจารณาด้วย จึงต้องคำนึงถึงหลักความยุติธรรมระหว่างชนรุ่นปัจจุบันกับชนรุ่นต่อไป และหลักความยุติธรรมระหว่างชนรุ่นเดียวกัน

สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทไทยมีพื้นฐานแนวคิดมาจากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่มีดุลยภาพ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม การพัฒนาทั้ง 3 มิติจะต้องเกื้อกูลและไม่เกิดความขัดแย้งซึ่งกันและกัน โดยมีเป้าประสงค์ของการพัฒนา 4 ประการ ได้แก่ การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เศรษฐกิจเกิดการขยายตัวอย่างมีเสถียรภาพทั้งระดับภายในและภายนอกประเทศ การกระจายการพัฒนาอย่างเป็นธรรม และการมีระบบบริหารจัดการที่ดีโดยการที่ประชาชนทุกภาคส่วนของสังคมมีโอกาสและสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร กระบวนการตัดสินใจและนโยบายสาธารณะแก่

ประชาชน โดยผ่านการบริหารจัดการและความร่วมมือแบบบูรณาการของสถาบันการเมือง สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2551)

วิรัช วิรัชนิการวรรณ (2550) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหารจัดการที่ยั่งยืนที่พัฒนาจากแนวคิดพื้นฐานของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย ปัจจัย 5 ประการ ดังนี้ (1) ด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ (2) ด้านเทคโนโลยี หมายถึง การจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยและได้มาตรฐานสากลมาใช้ในจำนวนที่มากเพียงพอ (3) ด้านสังคมหรือคุณภาพชีวิต หมายถึง การจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับสังคมหรือคุณภาพชีวิตให้ขึ้นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและคุณภาพชีวิตของประชาชน (4) ด้านความสมดุล หมายถึง การจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับความสมดุล เช่น การคำนึงถึงความสมดุลของรายได้หรือการประกอบอาชีพ คุณภาพชีวิตประชาชน และคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยให้ความสำคัญกับการเพิ่มพูนความรู้ (ด้านวัตถุ) ควบคู่ไปกับการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีเกี่ยวกับการลดมลภาวะทางกลิ่นแก่ประชาชน (ด้านจิตใจ) และ (5) ด้านเครือข่าย หมายถึง การจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมผ่านเครือข่ายที่มีอยู่ เช่น ผู้นำชุมชน และภาคเอกชน มีการเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนผ่านช่องทางหรือ ผ่านเครือข่ายที่ทันสมัย เช่น อินเทอร์เน็ต หรือสื่อทางสังคมออนไลน์

แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

ในหนังสือการบริหารจัดการตามแนวทางคุณธรรมและแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง วิรัช วิรัชนิการวรรณ (2550) ได้ให้ความหมายของคำว่า “การบริหาร” “การจัดการ” และ “การบริหารจัดการ” ว่า มีความหมายใกล้เคียงกัน และอาจนำมาใช้แทนกันได้ถึงแม้ว่าแต่ละคำจะมีความแตกต่างกันในรายละเอียดบางประการ เช่น วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งหน่วยงาน โดยคำว่า “การบริหาร” ส่วนใหญ่ใช้ในภาครัฐหรือหน่วยงานภาครัฐซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเพื่อให้บริการสาธารณะทั้งหลาย (Public services) แก่ประชาชน ขณะที่คำว่า “การจัดการ” นิยมใช้ในภาคเอกชนหรือภาคธุรกิจซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อมุ่ง

แสวงหากำไร โดยผลประโยชน์ที่จะตกแก่สาธารณะถือเป็นวัตถุประสงค์รองหรือเป็นผลพลอยได้ ส่วนคำว่า “การบริหารจัดการ” นำมาใช้ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน เฉพาะการบริหารจัดการภาครัฐ มีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อให้บริการสาธารณะทั้งหลายแก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็น และมุ่งใจด้วยการให้รางวัลตอบแทน เป็นต้น สำหรับความหมายของคำว่า การบริหารจัดการที่ใช้ในที่นี้หมายถึง แนวทางการดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานใด ๆ ที่หน่วยงาน และ/หรือบุคลากรของหน่วยงานนำมาใช้ในการเปลี่ยนแปลง พัฒนา หรือสร้างความสุขความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนให้แก่ประชาชนและประเทศชาติ

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2545) กล่าวว่า การบริหารจัดการทุกประเภทจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหรือทรัพยากรทางการบริหารจัดการที่สำคัญ ได้แก่ บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และการจัดการ (Management) หรือที่เรียกย่อ ๆ ว่า 4M's ถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ใช้ในการบริหาร เพราะการบริหารจะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ต้องอาศัยบุคลากรที่มีคุณภาพมีปริมาณเพียงพอ ต้องได้รับงบประมาณสนับสนุน การดำเนินการเพียงพอ ต้องมีวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสม ความต้องการของแผนงานและโครงการและต้องมีระบบการจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพเพื่อให้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

วิรัช วิรัชนิการวรรณ (2556) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหารจัดการที่เรียกว่า 3M-11M (หรืออาจเรียกว่าทรัพยากรบริหารจัดการ หรือทรัพยากรการจัดการ (Management resources) ซึ่งเป็นหลักการจัดการตามหลักปรัชญาตะวันออก อันหมายถึง ตัวชี้วัดการบริหารจัดการที่เป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหารจัดการหรือประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ หรือทรัพยากรการจัดการ ตัวอย่างเช่น 3M ที่ประกอบด้วยคนหรือการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Man) เงินหรือการบริหารงบประมาณ (Money) และการบริหารงานทั่วไป (Management) ที่ถูกนำเข้าไปในระบบการบริหารจัดการ ตัวชี้วัดดังกล่าวนี้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากการบริหารจัดการมีความซ้ำซ้อนเพิ่มมากขึ้น จนเป็น 11M ตัวอย่างเช่น (1) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Man) (2) การบริหารงบประมาณ (Money) (3) การบริหารงานทั่วไป (Manage-

ment) (4) การบริหารวัสดุอุปกรณ์ (Material) (5) การบริหารคุณธรรม (Morality) (6) การให้บริการประชาชน (Market) (7) การบริหารข่าวสาร หรือข้อมูลข่าวสาร (Message) (8) วิธีการ ระเบียบ แบบแผน หรือเทคนิค (Method) (9) การบริหารเวลา หรือกรอบเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงาน (Minute) (10) การประสานงานหรือการประนีประนอม (Mediation) และ (11) การวัดผล หรือการประเมินผลการปฏิบัติงาน (Measurement) ตัวชี้วัดการบริหารจัดการที่เป็นทรัพยากรการจัดการเหล่านี้ อาจเพิ่มขึ้นไปเรื่อยๆ トラบเท่าที่ระบบการบริหารจัดการยังคงพัฒนา และก้าวไปอย่างไม่หยุดยั้ง นอกจากนี้ ประโยชน์ของกรอบแนวคิด 11M โดยสามารถไปปรับใช้เป็นกรอบแนวคิด ตัวชี้วัด หรือกลุ่มตัวชี้วัดการบริหารจัดการที่เรียกว่า 3M-11M และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมินผลของการปฏิบัติงานได้อีกด้วย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน ซึ่งเน้นระเบียบการวิจัยเชิงปริมาณโดยการวิจัยเชิงสำรวจเป็นหลัก และระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อนำข้อมูลมาเสริมและเทียบเคียงกับผลที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณ ดังนี้

ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ

ประกอบด้วยการดำเนินการใน 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (3) การเก็บรวบรวมข้อมูล และ (4) วิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา คือ ประชาชนทั้งหมดในเขตพื้นที่เทศบาลนคร 2 แห่ง อันได้แก่ (1) เทศบาลนครสมุทรสาคร มีจำนวนประชากร 55,069 คน และ (2) เทศบาลนครอ้อมน้อย มีจำนวนประชากร 52,097 คน รวมประชากรเท่ากับ 107,166 คน (ข้อมูลเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาคร พ.ศ. 2555) ส่วนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีจำนวน 1,100 หน่วยตัวอย่าง ซึ่งได้มาจากการคำนวณเพื่อหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของทอโร ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 97% และระดับความคลาดเคลื่อนที่ 0.03 (Yamane, 2012) และเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมาจากเทศบาลนครสองแห่งเป็นไปตามสัดส่วนของประชากร ผู้

วิจัยจึงทำการสุ่มตัวอย่างโดยการกำหนดโควตาและการสุ่มตัวอย่างตามสะดวก โดยกลุ่มตัวอย่างจะเป็นประชาชนที่ได้รับผลจากมลภาวะทางกลิ่นอย่างมากอันส่งผลต่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาคร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการทดสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น

แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลจากประชากรเป็นจำนวนมาก โดยแบบสอบถามได้ผ่านการทดสอบเพื่อหาค่าความเที่ยงตรง ซึ่งเป็นการทดสอบเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา หรือหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย (Index of item Objective Congruence หรือ IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ได้ค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ 0.96 และได้ทำการทดสอบ (Pretest) จำนวน 50 ชุด เพื่อหาความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม หรือหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ของแบบสอบถามทั้งฉบับได้ค่าความเชื่อถือได้ ที่ระดับ 0.94 ซึ่งมีค่ามากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดที่ 0.70 (Hair et al., 2010)

แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ แบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของประชาชน ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และเขตเทศบาลที่พำนักอาศัย ส่วนที่ 2 คำถามที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการพัฒนาเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน 5 ด้านที่พัฒนาขึ้นจากแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนที่ 3 เป็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน 5 ด้าน ส่วนที่ 4 เป็นคำถามที่ครอบคลุมตัวแบบพัฒนาเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน 5 ด้าน ซึ่งการสร้างแบบสอบถามในส่วนที่ 2 ถึง 4 นั้น ผู้วิจัยได้นำแนวคิดในการจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่นำเสนอโดยวิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2550) มาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทที่กำลังศึกษา และส่วนที่ 5 เป็นคำถามที่ครอบคลุมการเพิ่มประสิทธิภาพพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน

5 ด้านตามการบริหารจัดการที่เรียกว่า 6M โดยคัดเลือกปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับงานที่กำลังศึกษาและพัฒนาประยุกต์มาจากงานวิจัย วิจัยนิกวรรณ (2556) ทั้งนี้แบบสอบถามในส่วนที่ 2-5 มีเกณฑ์ในการกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมินเป็น 3 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ท เนื่องจากผู้ศึกษาต้องการประเมินความละเอียดที่อยู่ในระดับที่พอเหมาะที่สะดวกและเข้าใจง่ายสำหรับผู้ตอบแบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาคำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนสิงหาคม 2558 ถึงเดือนตุลาคม 2558 โดยสามารถเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนได้จำนวน 936 ชุด (เทศบาลนครสมุทรสาครจำนวน 482 หน่วยตัวอย่างและเทศบาลนครอ้อมน้อย จำนวน 454 หน่วยตัวอย่าง) รวม 936 ชุด คิดเป็นร้อยละ 87.45 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 1,100 หน่วยตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลเชิงปริมาณมาทำการประมวลและวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับคอมพิวเตอร์ โดยวิธีวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์ในรูปแบบตาราง รวมทั้งใช้รูปแบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ในการหาความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ตัวแปรที่เป็นอิสระต่อกัน สำหรับการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับอิทธิพลของปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนกับประสิทธิภาพการจัดการ ใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เป็นสถิติหลักในการทดสอบ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นลักษณะของการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาคร โดยพิจารณาเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจงบุคคล จำนวน 9 ราย (Key informants) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากผู้เชี่ยวชาญที่น่าเชื่อถือด้วยวิธีการของ Snowball Sampling (Goodman, (1961), Biernacki &

Waldorf (1981)) กล่าวคือ ผู้วิจัยทำการเลือกผู้เชี่ยวชาญที่ผู้ศึกษาเห็นว่ามีความเชี่ยวชาญในประเด็นปัญหาการวิจัย หรือในประเด็นสำคัญของการวิจัยจำนวน 1 คน หลังจากผู้ศึกษาสัมภาษณ์แนวลึก (in-depth interview) ผู้เชี่ยวชาญคนแรกแล้ว ผู้ศึกษาจึงขอให้ผู้เชี่ยวชาญคนแรกนั้นระบุชื่อผู้เชี่ยวชาญคนต่อไป ดำเนินการเช่นนี้ไปเรื่อยๆ จนกระทั่งครบจำนวนตามที่ต้องการ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัดสมุทรสาคร นายกองการบริการส่วนจังหวัด นายอำเภอกระทุ่มแบน นายอำเภอบ้านแพ้ว นายอำเภอเมืองสมุทรสาคร ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน และพัฒนาการจังหวัดสมุทรสาคร จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบตัวต่อตัว สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่พัฒนาขึ้นมาจากผลที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณ และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยการพรรณนา เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพที่จะนำมาเสริมหรือเทียบเคียงกับข้อมูลเชิงปริมาณซึ่งเป็นข้อมูลหลักของการศึกษาในครั้งนี้

ผลการวิจัย

ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามในส่วนของการวิจัยเชิงปริมาณนี้ ได้มาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนในเขตพื้นที่ของเทศบาล 2 แห่งที่ตอบแบบสอบถามได้อย่างสมบูรณ์และเห็นว่าการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเทศบาลนครจังหวัดสมุทรสาครยังคงมีปัญหาอยู่จำนวน 936 หน่วยตัวอย่าง ดังนี้ (1) เทศบาลนครสมุทรสาคร จำนวน 482 หน่วยตัวอย่าง และ (2) เทศบาลนครอ้อมน้อย จำนวน 454 หน่วยตัวอย่าง ผู้ศึกษาจึงได้นำจำนวนตัวอย่างดังกล่าวมาใช้ในการวิเคราะห์พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามล้วนตอบแบบสอบถามว่า “เทศบาลมีปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเรื่องการลดมลภาวะทางกลิ่น” โดยแสดงค่าจำนวน และค่าร้อยละจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง 3 เรื่อง มีดังนี้ (1) เพศ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 51.92) เป็นหญิง และร้อยละ 48.08 เป็นชาย (2) ระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 55.88) มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และร้อยละ 44.12 มีการศึกษาระดับ

ปริญาตรีหรือสูงกว่าปริญาตรี

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัญหาและแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับการจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาครตามแนวคิดที่ยั่งยืน 5 ด้าน โดยนำข้อมูลมาแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบาย (ตาราง 1) จากข้อมูลในตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนในภาพรวมทั้งหมด ในการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อภาพรวมทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 2.41, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.68) ว่า ในภาพรวมทั้งหมด เทศบาลมีปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน 5 ด้าน โดยมีปัญหาด้านการจัดการเครือข่ายมากที่สุดและปัญหาด้านการจัดการความสมตลน้อยที่สุด

ข้อมูลในตารางที่ 1 ยังแสดงให้เห็นอีกว่า ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมของแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพ

สิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนที่มีค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านจากค่าเฉลี่ยรวม พบว่าแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน พบว่า กลุ่มตัวอย่างล้วนเห็นด้วยในระดับมาก ทั้ง 5 ด้าน โดยเฉพาะด้านที่ควรได้รับการพัฒนามากที่สุดคือด้านการจัดการด้านเทคโนโลยี ส่วนการจัดการความสมตลแม้ว่ามีความสำคัญในระดับมากแต่เป็นอันดับสุดท้ายที่เทศบาลควรต้องดำเนินการควบคู่กันไปด้วย

สำหรับผลการวิเคราะห์ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เรียกว่า 6M โดยนำมาแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบาย (ตาราง 2) จะเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างล้วนเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เรียกว่า 6M โดยประสิทธิภาพด้านการให้บริการประชาชนอยู่ในระดับต่ำที่สุด ในขณะที่ประสิทธิภาพการจัดการด้านการประสานงานอยู่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดและได้รับผลประเมินอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลประเมินของระดับปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาครตามแนวคิดการจัดการที่ยั่งยืน

แนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน	ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการ			แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ		
	ส่วน		ผลประเมิน	ส่วน		ผลประเมิน
	ค่าเฉลี่ย	เบี่ยงเบนมาตรฐาน		ค่าเฉลี่ย	เบี่ยงเบนมาตรฐาน	
1 การจัดการด้านเศรษฐกิจ	2.43	0.69	มาก	2.55	0.6	มาก
2 การจัดการด้านเทคโนโลยี	2.40	0.72	มาก	2.62	0.57	มาก
3 การจัดการด้านสังคมหรือคุณภาพชีวิต	2.43	0.69	มาก	2.56	0.62	มาก
4 การจัดการด้านความสมตล	2.35	0.71	มาก	2.51	0.68	มาก
5 การจัดการด้านเครือข่าย	2.44	0.61	มาก	2.57	0.63	มาก
เฉลี่ยรวม	2.41	0.68	มาก	2.56	0.62	มาก

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลประเมินของความเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อประสิทธิภาพในการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาคร

ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม	ระดับความเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ผลประเมิน
1 การจัดการทรัพยากรมนุษย์ (Man)	2.26	0.59	ปานกลาง
2 การจัดการด้านการบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์ (Material)	2.3	0.62	ปานกลาง
3 การจัดการด้านการให้บริการประชาชน (Market)	2.21	0.67	ปานกลาง
4 การจัดการข่าวสารหรือข้อมูลข่าวสาร (Message)	2.25	0.64	ปานกลาง
5 การจัดการด้านการประสานงานหรือการประนีประนอม (Mediation)	2.32	0.61	ปานกลาง
6 การจัดการด้านการวัดผลหรือการประเมินผล (Measurement)	2.3	0.62	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.28	0.63	ปานกลาง

นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของปัจจัยองค์ประกอบด้านการจัดการที่มีผลต่อการส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการในด้านต่างๆ ได้แสดงผลการวิเคราะห์ในตาราง 3

จากข้อมูลที่แสดงในตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าการทดสอบสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ปัจจัยองค์ประกอบการบริหารจัดการทั้ง 5 ประการ มีอิทธิพลทางบวกต่อประสิทธิภาพในการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆ เกือบทุกด้าน ยกเว้น องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจไม่มีผลต่อระดับการให้บริการประชาชนและการ

วัดผลการปฏิบัติงาน และองค์ประกอบด้านเครือข่ายไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตาม องค์ประกอบด้านการจัดการบางประการยังมีอิทธิพลทางลบต่อระดับประสิทธิภาพการจัดการด้วย ตัวอย่างเช่น องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจและความสมดุลส่งผลทางลบต่อระดับการบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์ หรือองค์ประกอบด้านความสมดุลส่งผลทางลบต่อระดับการบริหารจัดการด้านข่าวสารหรือข้อมูล ในทำนองเดียวกัน องค์ประกอบด้านสังคมหรือคุณภาพชีวิตได้ส่งผลทางลบต่อการวัดหรือการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติด้วยเช่นกัน

ตาราง 3 แสดงผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณของปัจจัยการจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	p-value		ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	p-value
1	การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์			4	การบริหารจัดการข่าวสาร หรือข้อมูลข่าวสาร		
	ค่าคงที่ (constant)	1.017	0.000**		ค่าคงที่ (constant)	1.211	0.000**
	1) เศรษฐกิจ	0.183	0.000**		1) เศรษฐกิจ	0.31	0.000**
	2) เทคโนโลยี	0.176	0.007**		2) เทคโนโลยี	0.688	0.007**
	3) สังคม หรือคุณภาพชีวิต	0.217	0.000**		3) สังคม หรือคุณภาพชีวิต	0.741	0.000**
	4) ความสมดุล	0.197	0.000**		4) ความสมดุล	-0.446	0.000**
	5) เครือข่าย	0.239	0.000**		5) เครือข่าย	0.154	0.000**
Model (R ² = 0.355, Adj. R ² = 0.348) F test = 50.966 Sig. = 0.000**				Model (R ² = 0.375, Adj. R ² = 0.368) F test = 55.389 Sig. = 0.000**			
2	การบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์			5	ด้านการประสานงาน หรือการประนีประนอม		
	ค่าคงที่ (constant)	1.069	0.000**		ค่าคงที่ (constant)	1.385	0.000**
	1) เศรษฐกิจ	-0.119	0.031*		1) เศรษฐกิจ	0.382	0.000**
	2) เทคโนโลยี	0.362	0.000**		2) เทคโนโลยี	0.332	0.000**
	3) สังคม หรือคุณภาพชีวิต	0.683	0.000**		3) สังคม หรือคุณภาพชีวิต	0.43	0.000**
	4) ความสมดุล	-0.533	0.000**		4) ความสมดุล	0.21	0.000**
	5) เครือข่าย	0.052	0.173 ns		5) เครือข่าย	0.091	0.015*
Model (R ² = 0.244, Adj. R ² = 0.236) F test = 29.905 Sig. = 0.000**				Model (R ² = 0.201, Adj. R ² = 0.192) F test = 23.279 Sig. = 0.000**			
3	การให้บริการประชาชน			6	ด้านการวัดผล หรือการประเมินผลการปฏิบัติงาน		
	ค่าคงที่ (constant)	1.894	0.000**		ค่าคงที่ (constant)	1.069	0.000**
	1) เศรษฐกิจ	0.021	0.798 ns		1) เศรษฐกิจ	0.04	0.604 ns
	2) เทคโนโลยี	0.377	0.000**		2) เทคโนโลยี	0.337	0.000**
	3) สังคม หรือคุณภาพชีวิต	0.55	0.000**		3) สังคม หรือคุณภาพชีวิต	-0.734	0.000**
	4) ความสมดุล	0.421	0.000**		4) ความสมดุล	0.354	0.000**
	5) เครือข่าย	0.191	0.000**		5) เครือข่าย	0.005	0.892 ns
Model (R ² = 0.223, Adj. R ² = 0.215) F test = 26.554 Sig. = 0.000**				Model (R ² = 0.244, Adj. R ² = 0.236) F test = 29.905 Sig. = 0.000**			
มีนัยสำคัญทางสถิติ **p < 0.01 และ *p < 0.05							

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาเพื่อสำรวจปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาคร และหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนกับการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการพบว่า ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาครตามแนวคิด

การบริหารจัดการที่ยั่งยืน คือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้าน (1) เศรษฐกิจ (2) ความรู้ หรือคุณภาพชีวิต (3) ส่วนรวม (4) ความสมดุล และ (5) เครือข่าย โดยปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน 5 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ “เทศบาลดำเนินการเพื่อลดมลภาวะทางกลิ่นไปในทิศทางที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของ

สังคม หรือประชาชน รวมทั้งขาดตัวแบบการบริหารจัดการ”

แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน คือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ล้วนเห็นด้วยในระดับมากที่สุด 5 ด้านดังกล่าว สำหรับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูง คือ “เทศบาลควรดำเนินการเพื่อลดมลภาวะทางกลิ่นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม หรือประชาชน และคำนึงถึงคุณภาพชีวิตของประชาชน รวมทั้งสร้างตัวแบบการบริหารจัดการด้วย”

นอกจากนี้ ผลการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คนเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน 5 ด้านพบว่า ผู้เชี่ยวชาญจำนวนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่สำคัญ คือ “เทศบาลควรดำเนินการเพื่อลดมลภาวะทางกลิ่นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม หรือประชาชน และคำนึงถึงคุณภาพชีวิตของประชาชน รวมทั้งสร้างตัวแบบการบริหารจัดการด้วย” โดยผู้เชี่ยวชาญเหล่านี้ต่างมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า การดำเนินการดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเทศบาล

ตัวแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการพบว่า ตัวแบบพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนทั้ง 5 มิติ ได้แก่ ด้าน (1) เศรษฐกิจ (2) ความรู้ หรือคุณภาพชีวิต (3) ส่วนรวม (4) ความสมดุล และ (5) เครือข่าย ล้วนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เรียกว่า 6M ซึ่งประกอบด้วย 6 ประการ ได้แก่ ด้าน (1) การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ (Man) (2) การบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์ (Material) (3) การให้บริการประชาชน (Market) (4) การบริหารจัดการข่าวสาร หรือข้อมูลข่าวสาร (Message) (5) การประสานงาน หรือการประนีประนอม (Mediation) และ (6) การวัดผล หรือการประเมินผลการปฏิบัติงาน

(Measurement) ทั้งนี้ ผลของปัจจัยด้านการจัดการที่มีต่อประสิทธิภาพอาจมีไม่เท่ากัน ขึ้นกับประเภทของประสิทธิภาพของการจัดการ (ตารางที่ 3)

ผลการศึกษาปัญหาการส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน คือ เทศบาลดำเนินการเพื่อลดมลภาวะทางกลิ่นไปในทิศทางที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม หรือประชาชน รวมทั้งขาดตัวแบบการบริหารจัดการที่เหมาะสมนั้น เหตุผลสำคัญที่กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนในพื้นที่เทศบาลนครสมุทรสาครและเทศบาลนครอ้อมน้อยล้วนเห็นด้วยในระดับมากที่สุดต่อปัญหาดังกล่าวข้างต้น เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าเทศบาลยังประสบปัญหาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เช่น เทศบาลดำเนินการเพื่อลดมลภาวะทางกลิ่นในทิศทางที่ไม่สำคัญกับความสมดุล ตัวอย่างเช่น การคำนึงถึงความสมดุลของ (1) รายได้หรือการประกอบอาชีพ (2) คุณภาพชีวิตประชาชน และ (3) คุณภาพสิ่งแวดล้อม ไม่มากเท่าที่ควร และเทศบาลดำเนินการเพื่อลดมลภาวะทางกลิ่นผ่านเครือข่ายที่มีอยู่ เช่น ผู้นำชุมชน และภาคเอกชน ไม่มากเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสาครและรองผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสาครว่า เทศบาลในจังหวัดสมุทรสาครประสบปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามการบริหารจัดการที่ยั่งยืน 5 ด้าน ประกอบด้วย (1) ด้านเศรษฐกิจ เทศบาลบริหารจัดการหรือดำเนินการเพื่อลดมลภาวะทางกลิ่นโดยใช้งบประมาณอย่างไม่เกิดประโยชน์สูงสุด (2) ด้านเทคโนโลยี คือ เทศบาลดำเนินการเพื่อลดมลภาวะทางกลิ่นโดยไม่ได้นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยและได้มาตรฐานสากลและได้มาตรฐานสากลมาใช้ เช่น เครื่องมือตรวจสอบมลภาวะทางกลิ่น (3) ด้านสังคม หรือคุณภาพชีวิต คือ เทศบาลดำเนินการเพื่อลดมลภาวะทางกลิ่นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม หรือประชาชนไม่มากเท่าที่ควร (4) ด้านความสมดุล คือ เทศบาลดำเนินการเพื่อลดมลภาวะทางกลิ่นโดยให้ความสำคัญกับการเพิ่มพูนความรู้ (ด้านวัตถุ) ควบคู่ไปกับการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีเกี่ยวกับการลดมลภาวะทางกลิ่นแก่ประชาชน (ด้านจิตใจ) ไม่มากเท่าที่ควร และ (5) ด้านเครือข่าย คือ เทศบาลดำเนินการเพื่อลดมลภาวะทางกลิ่นผ่านเครือข่ายที่มีอยู่ เช่น ผู้นำชุมชน และ

ภาคเอกชน ไม่มากเท่าที่ควร เหล่านี้เป็นต้น

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน 5 ด้านที่สำคัญคือ เทศบาลควรดำเนินการเพื่อลดมลภาวะทางกลิ่นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมหรือประชาชน และคำนึงถึงคุณภาพชีวิตของประชาชน รวมทั้งสร้างตัวแบบการบริหารจัดการด้วย เหตุผลสำคัญที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมากต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการข้างต้น เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า เทศบาลควร (1) ควรดำเนินการเพื่อลดมลภาวะทางกลิ่นโดยคำนึงถึงคุณภาพชีวิตของประชาชนเพิ่มมากขึ้น (2) ดำเนินการเพื่อลดมลภาวะทางกลิ่นโดยให้ความสำคัญกับการเพิ่มพูนความรู้ (ด้านวัตถุ) ควบคู่ไปกับการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีเกี่ยวกับการลดมลภาวะทางกลิ่นแก่ประชาชน (ด้านจิตใจ) เพิ่มมากขึ้น และ (3) ดำเนินการเพื่อลดมลภาวะทางกลิ่นผ่านเครือข่ายที่มีอยู่ เช่น ผู้นำชุมชน และภาคเอกชน เพิ่มมากขึ้น เป็นต้น ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ของ Boston, et al., (1996) ที่ให้ความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ของการบริหารจัดการทั้งในแง่ของผลลัพธ์ ผลผลิต และการพัฒนาคุณภาพ เพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้รับบริการ เช่นเดียวกับ วิธนา มโนหมั่นศรีธธา (2548) ซึ่งเสนอว่า การบริหารจัดการของกรุงเทพมหานครควรเป็นไปในทิศทางที่เอื้อประโยชน์ต่อส่วนรวมให้มากที่สุด และมีเป้าหมายหรือคำนึงถึงประชาชนเพิ่มมากขึ้น

เหตุผลสำคัญที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาครควรนำตัวแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนประกอบด้วย 5 ด้าน และควรเน้นด้านสังคม หรือคุณภาพชีวิตนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เนื่องจากปัจจัยทั้ง 5 ด้านดังกล่าว ล้วนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน

ตามแนวการบริหารจัดการที่เรียกว่า 6M อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนทุกด้านควรเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับปัจจัยดังกล่าว ดังนั้น เทศบาลจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำปัจจัยทั้ง 5 ด้านดังกล่าว มาปรับใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนทุกด้านนับตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ รวมถึงการติดตามประเมินผล

ประการที่สำคัญ ผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้สามารถนำมากำหนดเป็นข้อเสนอแนะสำหรับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนด้านสังคม หรือคุณภาพชีวิต ได้แก่ เทศบาลควรจัดการฝึกอบรมผู้บริหารทุกระดับเพื่อเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องความสำคัญและความจำเป็นของการดำเนินการเพื่อลดมลภาวะทางกลิ่นโดยคำนึงถึงคุณภาพชีวิตของประชาชน นอกจากนี้ ผู้บริหารของเทศบาลควรทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องดังกล่าวด้วย เฉพาะในเรื่องการทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี โดยเฉพาะผู้บริหารของหน่วยงานทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี เช่น ไม่สนับสนุนระบบพวกพ้อง หรือระบบอุปถัมภ์ รวมทั้งหน่วยงานต้องส่งเสริมจัดหลักสูตรการฝึกอบรมแก่ผู้ปฏิบัติงานหน่วยงานในแต่ละส่วนราชการ เพื่อให้ทราบและเข้าใจถึงความสำคัญและความจำเป็นของการบริหารจัดการการปรับเปลี่ยนทัศนคติหรือค่านิยมอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ เทศบาลในจังหวัดสมุทรสาครควรนำตัวแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนทั้ง 5 ด้าน เรียงตามลำดับจากความสำคัญมากไปน้อย ไปปรับใช้เป็นตัวแบบการบริหารจัดการ หรือเป็นกลุ่มตัวชี้วัดสำคัญสำหรับการปฏิบัติงาน (Key Performance Indicator-KPIs) เพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาครอย่างยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมการค้าภายใน. (2558). *การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development)*. สืบค้นเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2558 จากเว็บไซต์ <http://www.dit.go.th/uploadnew/Narathiwat>
- กรมควบคุมมลพิษ. (2558). *ฐานความรู้การจัดการกลิ่น*. กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. สืบค้นเมื่อวันที่ 21 มกราคม 2558 จาก http://www.pcd.go.th/info_serv/Datasmell/P2.htm
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2537). *พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง/กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์
- จันทนา อินทปัญญา. (2548). การจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาอย่างยั่งยืน. *วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม*, 1(1): 1-20.
- ราชบัณฑิตยสถาน (2546). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์
- สถาบันที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในราชการ (สปร.) (2555). *ยุทธศาสตร์การพัฒนารัฐวิสาหกิจ 20 ปี (พ.ศ.2555-2574)*. กรุงเทพฯ : มูลนิธิพัฒนาประสิทธิภาพในราชการ.
- สำนักงานจังหวัดสมุทรสาคร. (2557). *บรรยายสรุปจังหวัดสมุทรสาคร*. สืบค้นเมื่อวันที่ 21 มกราคม 2558 จาก <http://www.samutsakhon.go.th/document/brief-Oct-2014.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2551). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)*. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). *ยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2554-2559)*. กรุงเทพฯ : สหมิตรพรีนติ้งแอนด์ พับลิชชิ่ง.
- โสภารัตน์ จารุสมบัติ. (2547). *รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานเรื่อง สถิติเศรษฐกิจและหน้าที่ของประชาชนชาวไทย. สารานุกรม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2540)*. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2552). *การบริหารจัดการของหน่วยงานของรัฐ : การวิเคราะห์เปรียบเทียบตัวชี้วัด*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โพธิ์เพช.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2556). *หลักการและเทคนิคการเขียนงานวิจัย วิทยานิพนธ์ และรายงาน*, (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โพธิ์เพช.
- วีณา โมโนหมั่นศรีธธา. (2548). *การพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการของกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต* แผนกวิชาการบริหารรัฐกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และสมชาย ทิรัญกิตติ. (2545). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ : ธรรมสาร
- จังหวัดสมุทรสาคร. (2558). *ข้อมูลเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาคร พ.ศ. 2555*. สืบค้นจาก www.samutsakhon.go.th ณ วันที่ 15 เดือนกุมภาพันธ์ 2558.

References

- Biernacki, Patrick & Waldorf, Dan. (1981). Snowball Sampling: Problems and Techniques of Chain Referral Sampling. *Sociological Methods & Research*, 10(2): 141-163.
- Boston, J., Martin, J, Pallot, J. & Walsh, P. (1996). *Public Management: The New Zealand Model*. Auckland: Oxford University Press.
- Chandhana Indhapanya. (2005). Environmental Management and Sustainable Development. *Journal of Environmental Management*, 1(1): 1-20. (in Thai).
- Department of Environmental Quality Promotion. (1994). *National Environmental Quality Act B.E. 2535 and Relating Regulations*. Ministry of Natural Resources and Environment. Bangkok: Chuanpim

- publisher. (in Thai)
- Department of Internal Trade. (2015). *Sustainable Development*. Ministry of Commerce, Retrieved 31 January 2016 from <http://www.dit.go.th/uploadnew/Narathiwat> (in Thai).
- Goodman, Leo A. (1961). *Snowball Sampling*. *Annals of Mathematical Statistics*, 32(1): 148-170.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate Data Analysis (7th ed.)*. Upper Saddle River, N.J.: Prentice-Hall.
- Office of the National Economic and Social Development Board. (2008). *National Social and Economic Development Plan No. 10 (B.E.2550-2554)*. Bangkok: Office of the Prime Minister of Thailand. (in Thai).
- Office of the National Economic and Social Development Board. (2011). *Strategic plan of the National Economic and Social Development No. 11 (B.E. 2554-2559)*. Bangkok: Sahamitr Printing & Publishing. (in Thai).
- Office of the Royal Society. (2003). *Dictionary of Office of the Royal Society B.E.2542*. Bangkok: Nanmee Book Publication. (in Thai).
- Office of Samutsakhon Administration. (2014). *Briefing Information of Samutsakhon Province*. Retrieved 21 January 2016 from <http://www.samutsakhon.go.th/document/brief-Oct-2014.pdf> (in Thai).
- Pollution Control Department. (2016). *Knowledges of the Ambient Control*. Ministry of Natural Resources and Environment, Retrieved 21 January 2016 from http://www.pcd.go.th/info_serv/Datasmell/P2.htm (in Thai).
- Samusakorn Province. (2015). *Municipal in Samutsakron province, B.E.2555*. Retrieved 15 February 2016 from www.samuthsakhon.go.th (in Thai)
- Siriwan Sereerat and Somchai Hirankitti. (2002). *Organization and Management*. Bangkok: Thammasarn. (in Thai).
- Soparatana Jarusombat. (2004). *Full Report of the Collection Project of Basic Information on the Rights and Freedoms of the People of Thailand*. Encyclopedia, Constitution of Thailand (B.E. 2540). Bangkok: King Prajadhipok's Institute. (in Thai).
- Thailand Innovative Administration Consultancy. (2012). *The 20 Years Strategy Plan to Develop Samut Sakhon Province (B.E. 2555-2574)*. Bangkok: Foundation Development in Government, Office of the Civil Service Commission (OCSC). (in Thai).
- The World Commission on Environment and Development (1987). *Our Common Future*. New York: Oxford University Press.
- Veena Manomunsatha. (2006). *The Development of Capacities the Bangkok Administration*. *Journal of Parliament*, 54 (12): 102-122. (in Thai)
- Wiruch Wiruchnipawan. (2009). *Management Administration of State Agencies: Comparative Analysis of Indicator*. Bangkok: Propage publishing. (in Thai).
- Wiruch Wiruchnipawan. (2013). *Principles and Techniques of Research, Thesis, and Report Writing*, (2nd ed.). Bangkok: Propage publishing. (in Thai)
- Yamane, T. (2012). *Mathematics for Economists: An Elementary Survey*. Whitefish, Montana: Literary Licensing, LLC.